

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ad Leonem X. Pontificem Maximvm

[Straßburg], 1519

VD16 L 3409

Conclusio LVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34717

M. L. RESOLUTIONES DE VIRTUTE IN

& tum foris mittebantur ab ijs, qui de corpore missæ erant, & nunc etiam permittunt iura excommunicatos usque post Euangelium interesse missis. Sicut Ioannes præcurrit Christum, ita Euangelium missam. Euangelium prosternit & humiliat, Missa humiliat dat gratiam. Melius ergo facerent, si missam prohiberent.

Quam pulchrum uero dæmonibus spectaculum id esse putas, si quando ueniarum effusores, ipsi maxime uenijs indigi (puta Simoniaci & in Canones lapsi) dant illis, qui prorsus non egent uenijs:

CONCLUSIO LVI.

Thezauri Ecclesiæ, unde Papa dat indulgentias, neque satis nominati sunt, neque cogniti apud populum Christi.

HAEC est mors secunda, quam merui. Ideo postquam multa iam diu asserui, tam manifesta, ut protestatione non egerent. Nunc rursum aliquando disputandum est, ideoque & prestandum nouissima protestatione in hac disputatioe. Disputo ergo hic, & quæro ueritatem, testis lector, testis auditor, testis uel ipse hæretice prauitatis inquisitor.

CONCLUSIO LVII.

Temporales certe non esse patet, quod non tam facile eos profundunt, sed tantummodo colligunt multi Concionatores. SATIS patet experientia.

CONCLUSIO LVIII.

Nec sunt merita Christi & sanctorum, quia hæc semper sine Papa operantur gratiam hominis interioris, & crucem mortem, infernumque exterioris.

HUIUS Conclusionis materia profunde nimis inhaesit, atque penitus insedit fere omnibus doctoribus, ideo latius & firmitus probanda mihi erit, faciamque id cum fiducia.

De meritis sanctorum prius. Dicunt enim quod sancti in hac uita multa operati fuerunt, ultra debitum, uidelicet opera supererogationis quæ nondum sunt remunerata, sed in thesaurum Ecclesiæ relicta, quibus fit per indulgentias aliqua digna compensatio &c. Et sic uolunt sanctos pro nobis satisfecisse, Contra quæ arguo.

Primo, Ergo indulgentiæ non sunt indulgentiæ, quod probabo; quia non sunt gratuite remissiones, sed alienæ satisfactionis

DVLGENTIARVM AD LEONEM X. P. M.

applicationes, & per omnia, sicut supra argutum est de Thesaurō militatis ecclesiæ, scilicet, quod tunc nihil efficitur uirtute clauium, nisi translatio quedam operū, nihil autem soluitur, quod est contra uerbum Christi, quodcunq; solueris.

Item, Quod tunc idē p̄ clauēs agiē, q̄d de facto fit, quia si sunt opera sanctorū in Ecclesia isto modo, certe per spiritū sanctū nō permittunt̄ otiosa iacere, sed de facto succurrent quibus possunt.

Secunda, Nulla sunt opera sanctorū relicta irremunerata, quia secundū oēs, deus premiāt ultra condignū, Et Paulus, Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam &c.

Tertio, Nullus sanctorū in hac uita sufficienter impleuit mandata dei, ergo nihil prorsus fecerunt superabundans, Quare nec ad indulgentias aliquid distribuendū reliquerunt. Consequentiā credo satis claram, sed maiorem ita probo, ut non sit dubitanda, sed ita credenda, ut eius contraria sit hæretica.

Primo, p̄ illud Christi, Cū feceritis oīa q̄ scripta sunt, dicite, Serui inutiles sumus. Sed seruus inutilis citra, nō ultra fecisse intelligi. nisi forte quorundā insulsissimorū hoīm somnia sequamur, q̄ humilitatis, nō ueritatis gratia, hæc dici a suis, Christū uoluisse garrunt, Christū mendacem facientes, ne ipsi non sint ueraces.

Secundo, per illud Matth. xxij. Quod sapientes uirgines prorsus nihil uoluerunt communicare de suo oleo, timentes ne ipsis quoq; deficeret.

Tertio, Paulus prima Corinth. iij. Vnusquisq; mercedem accipiet secundum suum laborem, non ait secundum alienum.

Quarto, Gala. vi. Vnusquisq; pro se reddet rationem. Et iterū Vnusquisq; recipiat prout gessit in corpore.

Quinto, Omnis sanctus debitor est dei diligendi, quantum potest, immo ultra q̄ potest, sed nullus id fecit, nec potuit.

Sexto, Sancti per opus eorum omnium perfectissimum, scilicet, Mortem, martyriū, passionem, non faciunt ultra q̄ debent, immo faciunt quod debent, etiam uix faciunt, Ergo multominus in alijs operibus, plus fecerunt quam debuerunt.

Septimo, Quod cum tor ego argumenta producā, illi autem pro sua parte, nec unum, sed simplicem narrationem, sine scripturis, doctoribus, rationibus loquentes, possumus immo debemus ab eorum sententia omnino recedere, Sed hæc sint mea.

M. L. RESOLUTIONES DE VIRTUTE IN

Nunc idem probo autoritate sanctorum patrum, Et primo illud familiare B. Augusti. Omnes sancti necesse habent orare. Dimitte nobis debita nostra, etiam tunc cum benefecerint, eo quod Christus nullum excepit, quando orare nos docuit, Sed qui confitentur debita, certe non superabundant.

Secundo, per Psalm. tricessimum primum. Beatus uir, cui non imputauit dominus peccatum. Et infra. Pro hac orabit ad te omnis sanctus. Quam B. Hierony. dial. contra Pelag. egregie tractans dicit. Quomodo est sanctus, si pro impietate sua orat? Rursum, Si est impius non est sanctus &c. Ita sancti per orationem & confessionem suae impietatis, merentur sibi non imputare peccatum.

Tertio, B. Augusti. libro retract. Omnia mandata implentur, quando quicquid non impletur, ignoscitur. Tractat enim ibidem quaestionem, An sancti impleuerint mandata perfecte, Et negat, dicens, quod magis ignoscente deo, quam implente homine.

Quarto, idem Confess. ix. Vae hominum uitae quantumcumque laudabili, si remota misericordia iudicetur. Ecce etiam sancti indigent misericordia in tota uita sua. Ad quod illud Iob, si etiam iustum quippiam habuero, iudicem meum deprecabor. Quomodo ergo superfluent alij, qui sibi non sufficiunt?

Quinto, B. Augusti. lib. ij. aduersus Iulianum inducit decem antiquos patres ecclesiasticos, puta Hilarium, Cyprianum, Gregorium Nazan. Ioan. Chryso. Ambrosi. Hirenium, Olympum, Rethicium, Innocentium, in eandem sententiam, & illorum autoritate nititur, Probans nullum sanctum in hac uita sine peccato esse, secundum illud prima Ioan. i. Si dixerimus, quia peccatum non habemus &c. Et inde natura & gratia idem.

Ex quibus & multis alijs, quae longum esset hic narrare, concludo, Merita sanctorum nulla esse superflua sibi, quae nobis otiosis succurrant. Et ut aliquando audax sim, ea quae iam dixi, protestor, me non dubitare, sed paratus sum, ignem & mortem suscipere pro illis, & haereticum asseram omnem, qui contra sapuerit.

Tamen per impossibile admittendo, quod uere superfluerent merita sanctis, Nescio, si satis dignum opus fieret ab Ecclesia, ut tam preciosa merita, tam uiliter expenderet, scilicet pro solutione peccatarum, Cum solutio poenae, sit uilissimum donum Ecclesiae, & uilissimis donabile, ut iam saepe dictum. Martyrum autem & sancto

DVLGENTIARVM AD LEONEM X. P. M.

rum pœnæ debent esse potius exemplum ferendarum pœnarum. Sic enim oramus, Quorum festa colimus, uirtutem quoque passi-
onis imitemur. Item nec ecclesia mater, tunc uidetur pie agere,
quando relaxat, sed quando castigat & coercet, ut patet in excō-
municationibus & censuris, quas pœnas utique non relaxat, sed
potius infert, tunc maxime, quando fuerit maxime sollicita pro
filijs suis. Si autem relaxat, quasi desperans hoc facit, timens peio-
ra euenire. Igitur cum sint pœnarum remissiones, tam uile do-
num, & sola potestas clauium ibi satis sit, uideretur certe nō par-
ua irreuerentia fieri tam egregijs laboribus sanctorum, si sterenti-
bus impartirentur. Multo melius B. August. in serm. de Martyr.
Solennitates martyrum (non remissiones) sed exhortationes mar-
tyriorum sunt, ut imitari non pigeat, quod celebrare delectat.

Probata est itaque ista pars, quod merita sanctorum nō possint
esse thesaurus nobis, cum sint penuria ipsismet sanctis, nisi quis
sic putet, ea nobis esse thesaurum, non quia superfluunt, sed quia
est cōmunio sanctorum, quod quilibet pro altero laborat, sicut
membrum pro membro. Sed hoc fecerunt in uita, & si nunc fa-
cerent, intercessione potius quam potestate clauis id fieret.

Sed hic a longe audio quorundam acutum argumentum, uerum
est inquit, Sancti nō fuerunt sine peccato in hac uita, sed uenia-
li, nihilominus plura potuerunt facere quā debuerunt, Cum istis
quidem obtusissimis ingenijs difficile est agere in hac re, Tamē
breuiter dico, Id esse ueniale peccatum, quia minus faciunt quā de-
bent, nō autem id quod ipsi fingunt solum ueniale peccatum, scili-
cet, risum, uerbum leue, cogitationem. Est quidem hoc ueniale
peccatum, sed magnū ueniale, Verū etiam opus bonū optime
factū, est ueniale peccatum, ut ex B. Aug. supra. Tunc mandata cō-
plentur, quando quicquid per nos impletur, ignoscitur, quod
in omni opere bono fit, semper enim ibi uenia petenda est, secū-
dum orationem dominicā. Sed hæc aliam disputationē requi-
runt, de quo alias. Inde sanctus Bonauentura. Cū asseruisset ho-
minē posse sine ueniali peccato esse, utique defecit sanctus homo.

De secundo, scilicet Merito Christi.

Hoc nō esse thesaurum indulgentiarum, disputo, esse autem
thesaurum ecclesiæ, hæreticus negat, Siquidem Christus est pres-
tium mundi, & redemptor, & ideo uerissime & solus unicus ec-

M. L. RESOLUTIONES DE VIRTUTE IN

clesiæ thesaurus. Sed quod sit thesaurus indulgentiarum, nego, donec docear, & causa negandi est.

Prima, Quia nullis (ut iam sæpe dixi) scripturis id probari, nec rationibus ostendi potest, Nec ipsi, qui tenent, probant, sed simpliciter narrant, ut omnibus notum est.

Dixi aut prius, q̄ in ecclesia aliquid asserere, cuius nulla potest ratio uel autoritas reddi, est ecclesiã hostibus & hæreticis irrisioni exponere, cū secundū Apostolū Petrū, teneamur rationē reddere de ea, q̄ in nobis est, fide & spe, Et Paulus, ut sit Episcopus potens in doctrina sana, etiã contradicētes redarguere. Hic aut adeo est nulla autoritas, ut si hodie determinaret Ecclesia Rhomana partē affirmatiuã, nihilominus maneret idem periculū, scilicet, quia non possumus rationē reddere aliã, nisi quia sic Papæ & Rhomanæ ecclesiæ placuit. Sed quid ista ratio faciet si ab ijs urgeremur, qui Rhomanã ecclesiam non sequuntur: ut hæreticis, Pighardis. Hi nõ uoluntatē Papæ & Rhomanæ ecclesiæ, sed uel autoritatem, uel rationem probabilem quærent. Et certe iste est mihi uel unicus scopus in ista materia tota.

Secunda, Omnia argumenta hic plus ualent, quæ de thesauro militantis Ecclesiæ & sanctorū meritis adducta sunt, scilicet,

Primo, q̄d tunc indulgentiæ non sunt indulgentiæ, sed translationes operum alienorum ad alios, & uera ac legitima satisfactio, quia id facimus, quod per alium facimus. At per indulgentias (ut dicit Cano li. v. de pœni. & re. ca. Cum ex eo) pœnitentialis satisfactio eneruatur, non aut transfertur, sed eneruatur.

Secundo, Quod tunc Ecclesiæ clauis nihil faciunt, & uere uisificant, quia non soluunt, sed ligatū alio transferunt. At impiū est dicere, quod clauis non soluat, Si autem soluit, totum tollit.

Tertio, quod merita CHRISTI de facto, sine clauibus eadem operantur, non enim erunt otiosa.

Quarto, quod tunc insignis fiet irreuerentia meritis CHRISTI, si solūmodo pœnæ relaxationi expendent, cū ipse per ea fuerit exemplū oīm martyrum, Contrariū itaq; erit naturæ merito CHRISTI, ut seruiant pigris, quæ extimulat etiã feruentētes. Vilissimum est enim, ut iam dictum est remissio pœnæ.

Tertia, Respondeant mihi ad istam contradiccionē, beatus Thomas & Bonauétura, & sui sequaces constanter & unanimi

DVLGENTIARVM AD LEONEM X. P. M.

ter dicunt, Quod opera bona sunt meliora quam indulgentiæ, ut supra satis est dictum, Esto ergo hæc uera, Item per indulgentias applicantur & expenduntur merita CHRISTI, Esto etiã hæc uera, quia & hanc constanter omnes asserunt. Item merita CHRISTI incomparabiliter sunt meliora, quam bona opera nostra, immo sola bona, Esto etiam hæc uera.

Hic ego concludo & infero, infœlix, qui non dimittit opera sua bona, & solum quærit opera CHRISTI, id est indulgentias, cum sit oim blasphemiarũ ultima sentina, sua opera bona præferre operibus CHRISTI, aut ergo opera CHRISTI, non sunt thesaurus indulgentiarũ, aut superbit miser, qui nõ ommissis omnibus præceptis, etiã diuinis, solum indulgentias redimit, id est, merita CHRISTI, At cõtra sanctus Thomas & Bonauentura dicũt, qd non sunt præcepta indulgentiæ, & sunt uiliores bonis operibus, ergo nõ sunt opera Christi, & tamẽ sunt opera Christi simul & semel. At forte, ut sunt arguti, responderunt per Aristotelicas distinctiones. Verũ est, merita Christi, ut simpliciter sumpta, sunt meliora nostris operibus, Sed sic non sunt indulgentiæ, uel per indulgentias sic non applicant. Accipiuntur aut prout solum sunt satisfactoriæ pro pœnis, & isto modo applicantur. Respondeo, proba, qd dicis, quid si nolim istud tibi credere nuda narrati: probare iubeor spiritus an ex deo sint

Secundo, Vbi nunc istud est, quod supra dictum fuit, ideo illa per uenias dispensari, quia non essent remunerata, sed quia fecissent quædã, quæ nõ debuerant: Talia ergo sunt tam uilia merita, ut nullam aliam recipiant mercedem, q̃ ut sint aliorũ pigrorum satisfactiones: Tunc arguo sic, opera superogationis sunt oimniũ nobilissima & perfectissima, Admittitis: ita, Et talia nõ remunerantur martyribus uel sanctis, sed concedunt pigris & stertentibus: Et sic sancti remunerantur secundũ opera & merita sua minima, quia perfectiora relinquunt alijs: Quis ita insaniat oro: Ergo S. Catharina pro martyrio & uirginitate sua nihil accepit. Sed hæc Ecclesiæ relinquit, & sufficit ei præmiũ orationis, uigiliarum & aliorũ bonorum operũ: Quod si dixeris, quod simul & pro eis remunerati sunt, & simul ea reliquerunt, ubi illud qd dictum fuit, Esse quædam, quæ non sunt remunerata: Videsne quid sit sine autoritate loqui, & per tenebras diuinare:

M. L. RESOLUTIONES DE VIRTUTE IN

Quod si impiū est dicere, qđ opera supererogationis, uel plura qđ debuerunt sancti, sic sint uilia & eis nō remunerata, Quanto magis impiū est, Christi opera, quæ oīa sunt superabundantia sic uilificare? Quare indulgentias ita magnificare, & tñ rursum nostris operibus eas minorare, hoc est Christū & sanctos eius in suis meritis blasphemare, nisi id erronee & nō uolēter fiat

Quarta, resumo argu. quod glo. de pœ. & re. c. Quod aut, adducit, scilicet, Si indulgentiæ sunt remissiones pœnarū omniū nō debet homo ultra ieiunare aut bona facere. Nec soluitur per hoc, quod sit incerta remissio, sed blasphemant potius clauēs Ecclesiæ, licet eum iuuent in hac sententiā omēs ferme DOCTORES SCHOLASTICI. Illud autē, quod nescit homo an amore dignus sit, intelligit de futuro euentu, quia qui nunc credit, nescit an sit in fide perseueraturus. Vnde ibidē Eccl. ix. statim additur, Nescit homo an amore uel odio dignus sit, sed oīa seruantur incerta in futurū, præmisit enim, Sunt iusti & opera eorū in manu dei &c. Quod si remissionē culpæ faciunt incertam, multo magis & pœnæ, cū culpa manente, & pœnā quoq; manere necesse sit, sicut ibidē dicit glo. quod remissio illa intelligit quando per cōtritionem (imo per fidem Clauū) oīno deletum est peccatū. Quid ergo sunt indulgentiæ: incerta donatio. Absit absit, ut tam impia illusio ab Ecclesia Christi, imo clauibus, fiat. Tum enim uere (ut quidā dicunt) indulgentiæ essent quædā impia fideiū deceptiones. Ad istum errorem uenitur, dum quærimus per opera nostra, & nostram iustitiā iustificari potius, qđ per fidem. Ideo de contritionibus tantū modo docemus, quādo optime docemus, nihil de fide clauū, quæ maxime oīm docenda erat. Sed supra de ijs latius est dictū. Aut ergo indulgentiæ non sunt thesaurus meritorū sanctorū, Aut optime sequitur, qđ consecutus, debet quiescere ab operibus suis bonis pro peccatis.

Sed quod ista sententiā sit impia in Christū, quia si per uenias mihi impenduntur merita Christi, & ego adhuc incertū habeo mihi esse peccata remissa, ideo adhuc operandū pro eorū remissione, Tunc sequitur, quod dubito an merita Christi applicata & donata mihi, sint sufficientia ad remissionē peccatorū. Quo dubio quid execrabilius? Si aut non dubito, sed sufficientia credo, impijssime fecero, si opa mea meliora putauero, qđ indulgen

DVLGENTIARVM AD LEONEM X. P. M.

tias (id est, opera Christi mihi impensa) Ego enim, si unicū opus imo millies millesimā partem unius minimi operis Christi, possem obtinere, securus sum de redemptione aeterna. Cessamus itaque operari nostra opera pro peccatis, & nihil nisi indulgentias redimamus, quia in illis non unū opus, sed oīa merita Christi, nec huius solum, sed oīm sanctorum cōsequimur. Cum itaque merita Christi nulla proportione bonitatis, nostris possint comparari, aut ipsa nō sunt thesaurus indulgentiarū, aut indulgentiæ erunt præferendæ oībus operibus omniū præceptorū dei, aut meritis Christi fiet summa oīm irreuerentia & blasphemia. Deinde id quod uide quale est, quod huic thesauro quasi solius Christi merita nō sufficerēt, addūt merita sanctorum, itē merita Ecclesiæ militantis. At dicis, Ergo ne sanctus Thomas adeo errauit cum cæteris? Nunquid Papa & uniuersa Ecclesia errat quæ ita sapit? An tu solus recte sapias & primus?

Respondeo primum, Non sum solus, sed ueritas mecum, & multi alij, scilicet, qui dubitauerunt, & adhuc dubitant, quid ualeant indulgentiæ. Nec peccant eo dubio, cum sint remissiones tantum pœnarum, quas siue quis credat, siue nō, siue consequatur, siue non, nihilominus saluus erit.

Secundo, & Papa mecum est, Quia & si concedit indulgentias, nusquam tamen dicit, quod sint de thesauro meritorū Christi & Ecclesiæ, imo sese declarans, dicit li. v. de pœ. & re. c. Cum ex eo, quod sint enervationes pœnitentialis satisfactionis, sed enervatio nō est impensio meritorū Christi, sed tantūmodo sublatio pœnæ.

Tertio, & tota ecclesia mecum, Quia ecclesia utique cum Papa sapit, & sicut Papa, sapit. Sed iam dictum est quid Papa sentiat.

Quarto, & si S. Thomas, B. Bona. Alexand. de Ales sint insignes uiri cum suis discipulis, Antonino, Petro Palu. Ang. Anco. præter Canonistas, qui omnes eos sequuntur, Tamē iustum est ei præferre ueritatem primo, deinde & autoritatē Papæ & Ecclesiæ. Nec mirū est tantos uiros in hoc errasse. Nam in quantis quæso B. Thomā etiam Scholastici errasse arguūt? Immo quod maius est, iam plus trecentis annis tot uniuersitates, tot in illis acutissima ingenia, tot ingeniorū pertinacissima studia in uno Aristotele laborant, & tamen adhuc nō solum Aristotele non intelligūt, uerū etiam errorem & fictā intelligentiā per uniuersam

M. L. RESOLUTIONES DE VIRTUTE IN

pene ecclesiam spargunt, quanquam si etiam intelligerent eum, nihil egregiae sapientiae adepti essent, praesertim in eis libris Arist. quos usitatiores habent, in quibus uel ipsiusmet testimonio apud Aul. Gel. lib. xx. c. iiii. & Greg. Nazan. in Ser. aduersus Arianos, non nisi merus logos daedalus & logomachus deprehenditur. Audax, impudens, temerarius forte hic uideor, atque utinam mihi tantum superesset aetatis & otij, ut huius temeritatis meae rationem reddere, & uerbis meis fide facere possem, forte efficere, ut non frustra sic sapere uiderer. Non Aristotelem cum Platone & alijs concordarem, quod Ioan. Picus Mirandulanus coepit, sed Aristotelem suis coloribus pingere, sicut dignum est pingi eum, qui ex professo est artifex uerborum (ut Greg. Nazan. ait) & illusor ingeniorum.

Si itaque per tantum tempus in tantis ingenijs permisit deus, tantum nubis & tenebrae dominari, quid adhuc nobis ita securi placeamus, & non potius (sicut Christianos decet) omnia nostra suspecta habemus, ut solus Christus sit lux, iustitia, ueritas, sapientia, omne bonum nostrum. Igitur sancti illi uiri cum uiderent Aristotelem ab indoctis & Christum ignorantibus, in tanta auctoritatis ueneratione haberi (ipsi, ut erant humiles sensu) pia simplicitate sunt securi, & in errore lapsi, caeteris occasio fuerunt, tot turbinum questionum, opinionum, errorum, sicut in SCOLASTICIS DOCTORIBVS uidemus. Et digni fuimus, qui Christum relinquimus, ut ipse quoque uos derelictos, etiam per electos suos, in occasionem daret erroris & infiniti laboris. Sicut ait in Ezech. xiiij. Propheta cum errauerit & locutus fuerit uerbum, Ego dominus decepi prophetam illum. Et ibidem. Si uenerit ad prophetam interrogans me per eum, Ego dominus respondebo ei secundum multitudinem inmunditiarum suarum. IDEO cum timore & iudicio omnia sunt legenda & suscipienda, etiam a magnis & sanctis uiris tradita, secundum Apostolum, Omnia probate, quod bonum est, tenete. Et illud Ioan. Probate spiritus, utrum ex deo sint. Quae consilia qui omiserint, & in hominem consili fuerint (sicut ij, qui dicunt, Malo cum tantis errare, quam tecum recte sapere) digni sunt, quos etiam contemnat & relinquat consilium, qui enim consilium spiritus spernit, cur non spernetur merito a spiritu consilij? Ita & in indulgentijs factum est, Cum uiderent sancti homines, illas uulgo tantum efferri (ut solet uulgus facere semper iudicium Paridis & Midae) & nol-

DVLGENTIARVM AD LEONEM X. P. M.

lent tam uiles eas credere, cœperunt uel fingere honestū & preciosum eorum fundamentū, quia nullum aliud occurrebat, nec uspiam erat. Ad rem itaq; redeamus, & meritū Christi quæramus, & probemus, nō esse thesaurum indulgentiarū, iam causa

Quinta. Nulli datur gratia contritionis, quin simul ei dentur merita Christi. Ergo ante indulgentias habet thesaurū meritorum Christi, & nisi haberet, non proficerent ei indulgentiæ, secundū opinionem ipsorū (ita enim sapiunt sublimiter de remissione pœnarum) Nam per cōtritionem homo redit in gratiam sicut filius prodigus cū Christo patre suo, qui dicit, Omnia mea tua sunt. Et Esaia. ix. Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Ro. viij. Quomodo nō omnia cum illo nobis donauit?

Sexta. Alioquin feliciores essent in Ecclesia ij, qui sunt peiores. Dictū est enim, quod indulgentiæ profunt criminosis duntaxat & ihs dabitur thesaurus meritorū Christi. Pueris aut uirginibus ac innocentiis, nō dabitur, quibus maxime debetur, imo qui habent eū soli. Sed id argumentū parum facit apud eos, qui credunt, omnes pœnas tolli, nec posse indulgentias conferri peccatoribus sine contritione, quod ego non credo. Vltima, quā secum fert ipsa Cond. probationē, scilicet, quod merita Christi & sanctorū eius sine Papa operatur opus suum duplex, scilicet proprium, & alienū. Proprium, id est, gratiam, iustitiam, ueritatem, patientiā, mititatem in spiritu hominis electi, quia iustitia Christi & meritū eius iustificat & remittit peccata, sicut Ioan. ait. Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi. Et Esa. xliij. Seruire me fecisti in iniquitatibus tuis, & laborem præbuiisti mihi in peccatis tuis. Ego ego sum qui deleo iniquitates tuas, & peccatorum tuorum non recordabor. delet aut merito suæ passionis. Et isto modo concederem, quod merita Christi sint quidā thesaurus, non Ecclesiæ, sed dei patris, qui nobis per suffragiū efficax apud deū impetrat remissionē culpæ. Sic dicit in Iob per figuram. Faciem eius suscipiā. Et Apostolus Heb. xij. Sanguinem Christi melius clamantem q̄ Abel, quia sanguis Abel uindictam & iram postulat, Sanguis Christi misericordiam clamat, & interpellat pro nobis. Alienū (sic enim Esa. uocat. ca. xxvij.) id est, Crucem, laborem, pœnas uarias, deniq; mortem & infernum in carne, ut destruat corpus peccati, & mortificentur membra nostra super

M. L. RESOLUTIONES DE VIRTUTE IN

terram, & conuertantur peccatores in infernū. Nam quicūq; in Christo baptizat & renouatur, ad poenas, ad cruces, ad mortes paratur, ut aestimetur sicut ouis occisionis, & mortificetur tota die, sicut ait Psal. Ego autē ad flagella paratus seu ordinatus sum, & dolor meus in cōspectu meo semper. Sic sic oportet nos fieri conformes imagini filij dei, ut qui nō acceperit crucem suā & secutus fuerit eum, non sit eo dignus, etiam si sit omnibus indulgentijs plenus. Quocirca nunc uide, Num quo tempore cœpit THEOLOGIA SCHOLASTICA, id est, illustria (sic enim sonat Græce) eodem euacuata est Theologia crucis, sintq; omnia plane peruersa. THEOLOGVS CRUCIS (id est, de deo crucifixo & abscondito loquēs) poenas, cruces, mortem, docet esse thesaurum omnium preciosissimū, & reliquias sacratissimas, quas ipsemet dominus huius Theologiæ cōsecrauit, benedixitq; nō solum tactu suæ sanctissimæ carnis, sed & amplexu suæ supersanctæ & diuinæ uoluntatis, easq; hic reliquit uere osculandas, quærēdas, amplexandas. Quin beatus & benedictus, qui dignus fuerit deo uisus, ut ei donetur hi thesauri reliquiarū Christi, imo qui intelligat sibi donari. Nam cui nō offeruntur: Sicut B. Iacobus, Omne gaudiū existimate fratres, cum in tentatiōes uarias incideritis. Non est enim omnium hæc gratia & gloria, ut hos accipiant thesauros, sed electissimorū filiorum dei. Multi peregrinant Romā, aliaq; sancta loca, ut tunicā Christi, ossa martyrum, loca & uestigia sanctorū uideant (quod non damnamus quidē) sed hoc gemimus, quod ueras reliquias, scilicet passiones & cruces, quæ sanctificauerūt ossa & reliquias martyrum, & tanta ueneratione fecerunt digna, Ita nescimus, ut nō solum non acceptemus oblatas domi, sed summis uiribus repellamus, & persequamur de loco in locum, cum deberemus summa siti, & iugibus lachrymis, id apud deū postulare, ut darent nobis tam preciosæ reliquiæ Christi omnium sacratissimæ, tanq; donū electorū dei filiorum. Sic Psal. xv. titulum in Hebræo fertur habere, Michtam, quod aureum insigne uelut munusculū intelligas, cum ibi nō nisi passio Christi canatur. Et Psal. Testimoniū Afaph, quod eruditi uolunt potius, iocale Afaph, seu donū deliciosum Afaph intelligere. Et ibi tamē Crucis personat hymnus. Quin tam sanctæ sunt eiusmodi reliquiæ, & tam preciosi

*Gematro 2
sa martirum*

DVLGENTIARVM AD LEONEM X. P. M.

thesauri, ut cum aliæ possint seruari in terra, aut ut honorificentissime in auro, argento, gemis, serico, hæc nō possunt seruari nisi in cœlestibus, uiuis, rationalibus, immortalibus, puris, sanctis seruatilibus, id est, cordibus fideiū, omni auro & gēma inæstimabiliter preciosioribus. At nunc adeo deest fides uulgi, qua hanc religionem talium reliquiarum colat, ut etiam summi quidā Pontifices authores & duces eis fuerint, non modo repellendarum, sed etiam persequendarū, adeo ut Turcas uorare uoluerint, deinde & ipsos Christianos in peiorem, q̄ inferni damnationem excōmunicare, potius q̄ uellent obolum sui census remittere, nedum nominis aut corporis iniuriam sustinere. Qui tamen interim nihilominus cataractas cœli aperuerūt, & inundauerūt thesauros indulgentiarū & meritorum Christi, ita & hoc diluuioprope sit pessundatus orbis Christianus, nisi me fallit fides mea.

THEOLOGVS VERO GLORIAE, (id est, qui nō cum Apostolo solum crucifixū & absconditū deum nouit, sed gloriosum cū gentibus, ex uisibilibus inuisibilia eius, ubiq; præsentem, omnia potentem uidet & loquitur) discit ex Aristotele, quod obiectum uoluntatis sit bonum, & bonum amabile, malum uero odibile, ideo deum & summū bonū, & summe amabile. Et inde dissentiens Theologo crucis, diffinit thesaurū Christi esse relaxationes & solutiones pœnarū, tanq; rerum pessimarum & odibilissimarū. Contra Theologus crucis, thesaurū Christi esse impositiones & alligationes pœnarum, tanq; rerum optimarū & amabilissimarū. Et tamen adhuc ille accipit pecuniam pro suo thesauro, huius nec gratis oblatū dignantur uel intuitu sed persequūtur deniq;. Sed quis erit iudex horum, ut sciamus utrū audiamus? Ecce inquit Esa. lxvi. Ego erigam illusiones eorū. Eri. Cor. i. infirma mundi elegit deus, ut cōfundat fortia &c. Quod iudiciū si adeo placet, ut uerum est, id nobis restat confitendū, si uolumus uera loqui, quod thesauri indulgentiarū sunt oīm maxima damna, si intelligantur eo, quomodo ebuccinantur, scilicet esse eos oīm pœnarū remissionem, non tantū Canonicarū, cum nō sit maius damnū, q̄ tolli imaginē filij dei ab hominibus, & eos spoliare thesauris inæstimabilibus, de qbus sancta Hagnes iucūda & beata iactātia supbiebat, appellans eos uerantes, coruscantes gēmas ac ornamenta, monilia preciosa &c.